

NEYÐUGT AT BRESTA VINDEYGUNNI UPP OG SKOTRA ROTID BURTUR

– TAÐ **SYRGILIGA** ER, TÁ VIT SMEKKA **HURÐINA** Í HØVDIÐ Á HVØR **ØÐRUM**, OG ALT **SAMSKIFTIÐ** ENDAR, OG **FORDÓMARNIR** VERÐA **FASTLÆSTIR**. SOLEIÐIS **KJAKAST** VIT OFTA Í **FØROYUM**, TÍ VIT TORA IKKI AT **LURTA** OG LÆRA HVØR AV ØÐRUM. **MORALURIN** ER, AT TANN SOSIALI **KRITIKKURIN** NÝTIST IKKI AT VERA **NIÐURBRÓTANDI**. HANN KANN **EISINI** VERA **BROYTANDI**, SIGUR **ANNFINNUR HEINESEN**, SUM SAMAN VIÐ **HANS PAULA TÓRGARÐ** ÁTTI **HUGSKOTIÐ** TIL SATIRURØÐINA **MOLDVARP FØROYA**. OG JÚ, HANN **TRÝR** Á GUD

SAMRØÐA

Uni Holm Johannesen
uni@sosialurin.fo

Við satirurøðini, ið er umrøtt alment sum ein blasfemisk, útspillandi og ein skitin sending, hava fólkinu handan Moldvarp Føroya fingið sinnið í kók hjá fleiri føroyingum. Harðrendu um-mælina hava funnist at evnunum, sum satirurøðin hevur tikið upp, og at mál-brúkinum, sum eftir teirra tykki ikki sømir seg í einum almennum sjón-varpi.

Seks sendingar vóru framleiddar um Atla í Sundi, religiøsu moralpatruljuna, nærgangandi koyrilæran og hini í Moldvarpinum. Verkætlanarleiðari var Annfinnur Heinesen, útlærdur sjónleikari.

– Hóast vit hava roynt at latið sendingina tala fyri seg, má eg viðganga, at tit geva okkum eitt kærkomið høvi at taka samanum. Í Føroyum er satiran ikki, sum aðrastaðni, ein vælkend demokratisk institusjón, og misskilj-ingarnar hava verið nógv. Summi hata, altso HATA, Moldvarpið, men nú haldi eg, at tey allarflestu halda, at tað er deiliga frítt og klikkað, svarar Annfinnur Heinesen í teldupostinum, tá hann verður spurður, um hann er sinnaður at svara nøkrum spurningum um sendirøðina.

– Jú, eg eri við!, leggur hann afturat.

Eru føroyingar kræsnir, tá tað snýr seg um skemt?

– Tað snýr seg ikki um at vera kræsin. Tað ræður um, hvat tú væntaði frammanundan. Fólk settu seg helst væl til rættis við kaffi og kaku og væntaðu familjuvinarligt undirhald, men tað fingi tey ikki. Jú, gamaní, Moldvarp Føroya var eisini stuttligt, enná við lágkomikki, har vit fáa nøkur bílig stig við hemoridum og nærgangandi koyrilæra. Eg noyðist tó at sláa fast, at endamálið við Moldvarp Føroya var ikki bara at framleiða meinaleyst skemt, sum fer inn gjøgnum annað oyra og út aftur gjøgnum hitt. Moldvarp Føroya er satira. Tað hevur elvt til nógv mis-skiljingar, tí summi fólk skilja ikki mun-in millum undirhald og satiru. Satiran er bæði álvara og gaman, isjanneit? Ella sum Piet Hein skrivaði í einum grukki við íblástri frá Søren Kierkegaard: »Den, som kun tar spøg for spøg og alvor kun alvorligt, han og hun har faktisk fattet begge dele dårligt.«

Men hava føroyingar ans fyri tí skemtiliga?

– Føroyingar eru skemtingarsamir, men vit flenna ikki at tí sama. Tað er tor-ført at skera yvir ein kamb. Umframt hesar banalu globaliseradu skemti-

søgurnar, sum SKULU enda við einari »punchline«, sum ger púra greitt, nær vit skulu flenna, hava føroyingar vanliga ein speiskan frásøgusátt, sum er í ætt við satiru. Vit siga frá ávísu hendingum, sum eru stuttligar í sjálvum sær, og lögnum persónum við lögnum atburði, arketýpum, sum øll kenna frá nærumhvørvinum. Í smáum sam-feløgum, har øll vita um hvønn annan, kann speisemi skjótt gerast naskt og nærgangandi. Traðkaði tú skeivt, fekk tú ein tátt oman yvir teg, og yrkjarin spardi avgjørt ikki offrið, men blásti hansara keipur og hansara misgerðir fullkomiliga út úr proporsjón. Mold-varpið dyrkar hendan grova stílin. Vit royndu við skeivum søgum og groteskum figurum at snara politiska og persónliga veruleikan, av og á yvir í tað ekstrema, so onnur kundu meta um umstríddu evnini á einum øðrvísi grundarlagi.

Rukku tit endamálinum við hesum seks sendingunum?

– Uha, hatta er ein umfatandi spurningur. Endamálið hjá okkum var at framleiða eina stuttliga satirusending við eyðkendum og tíðarleysum týpum og speiskari viðgerð av politiskum málum, sum eru frammi í lötuni. Vit settu kritisk og komisk spurnartekin við persónar og bólkar, sum hava vald í Føroyum. Vinnulívið, politikarnir,

trúarbólkar, bankar, miðfyrisingin og you name it. Tað er public service fyri allar pengarnar. Vit vildu stuðla fólkaræðinum við at varpa ljós á nøkur viðurskifti, sum stimbra til kjak um umstrídd mál. Sambært orðaskiftinum í fjølmiðlunum og hyggjaratølunum hjá netvarpinum, so rukku vit okkara endamálið. Harafturat hava vit frætt, at Moldvarp Føroya er í uppskoti til eina miðlaheidsrøn sum ársins innslag, vegna sína nýhugsan innan undirgravandi satiriskan journalistikk, tá Moldvørpan snikti seg inn til ein veljarafund í hollini á Hálsi.

Tit ristu eitt sindur í átrúnaðin í Føroyum. Hví?

– Átrúnaður fyllir nógv í Føroyum. Tað er eitt ævigt evni, sum tú altíð hevur loyvi at viðgera. Samkomurnar eru ein valdsfaktorur í samfelagnum við sínum sosiala tamarhaldi á sálunum, sum øll hava rætt – og kanska skyldu til – at seta spurnartekin við. Altso, bara tað, at vit gera nakað nógv av í einstøkum førum, merkir ikki, at tað er tikið úr leysum lofti. Vit fingi íblástur til »moralpatruljuna« úr veruleikanum. Vit minnst væl uppskotið um at lata upp fyri fostutøkujournalunum á Landssjúkrahúsinum. Tað gav okkum hugskotið um tveir dupultmoralskar menn, sum sóu tað sum sína skyldu at minna Karina á sínar syndir, at